

го захисту молоді (регіональний аспект) / І. Г. Ткачук, Т. В. Солоджук // Регіональна економіка. – 2013. – № 1. – С. 90-98.

The basic methods of estimation the budgetary programs efficiency are investigated in the article. Method of realization the comparative analysis of the budget-

ary programs efficiency, which used in Ukraine on this time, is analyzed. Directions of improvement the effective indexes of the budgetary programs are offered, in particular indexes of efficiency and quality.

Key words: *methods of estimation the efficiency, budget, budgetary programs, effective indexes.*

УДК 336.343.359 (477)

Плець І. І., Щур Р. І.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ

У статті досліджено теоретичні підходи до функціонування механізму податкового регулювання розвитку економіки країни та визначено його структуру. Проаналізовано регулюючий вплив податкової системи України на економічне зростання та здійснено оцінку ефективності регулятивної функції ключових податків. Запропоновано заходи щодо вдосконалення механізму податкового регулювання в Україні.

Ключові слова: *податки, податкове регулювання, податковий механізм, регуляторна політика, процес податкового регулювання, податкова політика.*

I. Вступ. Українська податкова система є однією із найскладніших і найобтяжливіших у світі. Велика кількість бюрократичних процедур, фіскальний тиск з боку податкових органів поряд із корумпованістю державних службовців та низькою культурою сплати податків у суспільстві є ключовими перешкодами ведення бізнесу та створення передумов для тінізації економіки. Тому на сьогодні визріла необхідність негайного реформування податкової сфери. Це зумовлено тим, що, з одного боку, країна перебуває в складній фінансово-економічній ситуації і об'єктивно вирішити ці проблеми можуть лише кардинальні реформи. А з іншого боку, в результаті політичних подій, що відбулися, суспільство та бізнес надає сьогодні владі кредит довіри на проведення непопулярних рішень для одержання довгострокового ефекту. Зарубіжний досвід податкового реформування, зокрема у Грузії, переконливо свідчить, що при наявній політичній волі, готовності суспільства до змін та міжна-

родній підтримці, можна в дуже стислі терміни подолати такі негативні явища, притаманні українській податковій системі, як бюрократія, корупція, ухиляння від оподаткування [1].

Теоретичні основи та практичні аспекти податкового регулювання, а також проблеми податкового реформування знайшли своє відображення у працях таких вчених: В. Андрущенко, Г. Балашова, З. Варналія, В. Вишневського, В. Гейця, А. Гришук, Т. Єфименко, В. Загорського, О. Замасло, Ю. Іванова, В. Кміть, А. Крисоватого, М. Крупки, А. Лісового, І. Луніної, Т. Мединської, О. Молдована, В. Плиси, І. Приймак, Ю. Тимошенко, О. Сич, А. Соколовської, О. Шевченко та ін.

II. Постановка завдання. Метою дослідження є визначення теоретико-методичних засад податкового регулювання розвитку економіки України та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення його механізму для забезпечення балансу економічної ефективності та соціальної справедливості в економіці країни.

III. Результати. Податкове регулювання відіграє важливу роль у державному регулюванні економіки. Це вплив держави на хід економічних процесів шляхом їх коригування відповідно до поставлених цілей соціально-економічного розвитку в інтересах суспільства. Система державного регулювання забезпечує, з одного боку, розробку правил, дотримання яких є обов'язковим для всіх суб'єктів господарської діяльності, а з іншого – відповідальність цих суб'єктів за дотримання встановлених правил [2].

Підходи різних українських учених до визначення сутності податкового регулювання практично однакові. Так, наприклад, А. І. Кри-

соватий та А. Я. Кізіма вважають, що «податкове регулювання – це заходи непрямого впливу на економіку та соціальні процеси через зміну податків, податкових ставок, податкових пільг, зниження чи підвищення загального рівня оподаткування, відрахувань до бюджету» [3, с. 121].

Р. П. Жарко під податковим регулюванням розуміє комплекс дій державних органів на зміну параметрів податкової системи й податкового механізму з метою досягнення певних соціальних та економічних цілей [4, с. 7].

В своїх дослідженнях П. А. Лайко також стверджує, що податкове регулювання являє собою процес як установлення тих чи інших податків, так і включення до їх суто фіскального механізму, який відображає сутність податків, тих елементів, завдяки яким з'являється

можливість нерівнозначного впливу таких податків на різних суб'єктів оподаткування та різні операції, які ними проводяться [5, с. 51].

На думку Ю. Б. Іванова, під податковим регулюванням слід розуміти свідомий, активний і цілеспрямований вплив держави на учасників економічних відносин за допомогою засобів та інструментів податкової політики для досягнення бажаних соціально-економічних результатів [6, с. 41].

Таким чином, податкове регулювання вважаємо одним із найважливіших дієвих державних методів регулювання економіки, що є особливо затребуваними в умовах нестійкого ринкового середовища.

Схему механізму податкового регулювання та його складових відображено на рисунку 1.

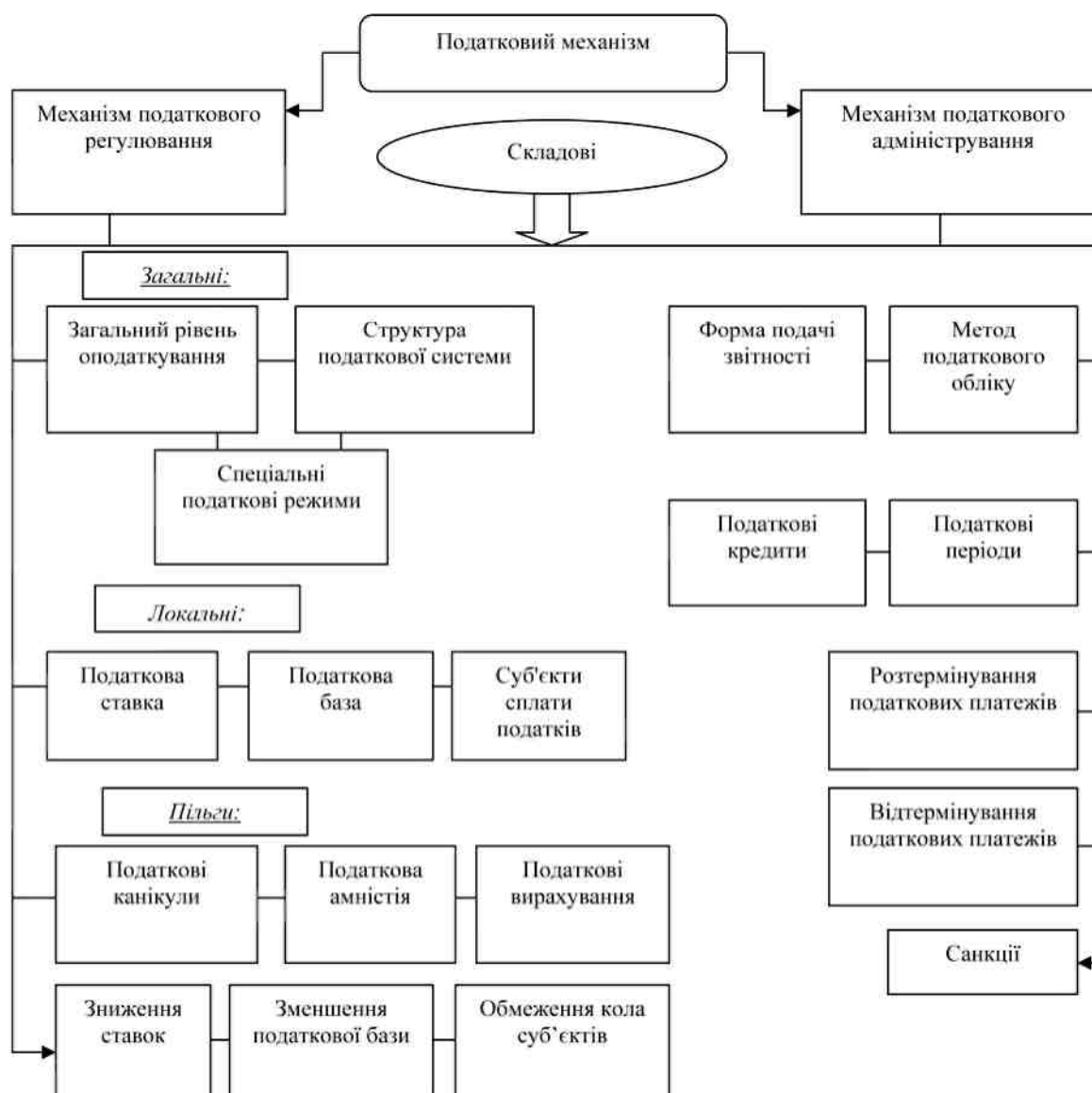

Рис. 1. Складові механізму податкового регулювання економіки України [7]

Функціонування податкового механізму забезпечується відповідними інституціями, нормативно-правовими актами, науковими розробками, економічними розрахунками та аналітикою, інформаційною базою та податковою культурою суспільства. Разом з цим ці елементи складають середовище податкового регулювання і від їх особливостей значною мірою залежить ефективність функціонування податкового механізму.

Виходячи з цього, вважаємо що під поняттям «механізм податкового регулювання» слід розуміти систему заходів цілеспрямованого економічного і законодавчого впливу держави на учасників економічних відносин за допомогою інструментів податкової політики з метою досягнення бажаних соціально-економічних результатів.

У сучасних умовах євроінтеграційних змін та перетворень української економіки визначальна роль відводиться створенню ефективної податкової системи. Адже від механізму стягнення податків залежить формування дохідної частини бюджету, а це, як відомо, основна фінансова база держави. Саме податкова система сприяє постійним, стабільним і повноцінним надходженням коштів до бюджету. Тому аналіз функціонування податкової системи особливо зараз в умовах системної кризи набуває великого значення. Оскільки недоліки податкової системи є викликом сучасності у сфері економіки, права, політики та держави і виступає суттєвою перешкодою на шляху України для досягнення європейських стандартів [8, с. 78].

Особливої актуальності в останні роки поряд із реформою податкової системи на-

були проблеми формування бюджетів. Одна частина з них є похідною від загальноекономічного стану в країні, інша ж полягає у суто суб'єктивному підході до процесу його складання, затвердження та виконання.

Практика використання податків та бюджетів в Україні як двох найбільш дієвих інструментів фіскальної політики свідчить, що вони втратили роль стимулу та регулятора розвитку економіки. Податкова та бюджетна системи поки що не посіли відведеного їм місця в загальноекономічній системі, що гальмує перехід країни до цивілізованого ринку [9].

Останнім часом помітні позитивні зрушення в діяльності фіскальних органів у забезпеченні надходжень платежів податкового характеру до бюджетів різних рівнів (табл. 1).

Від'ємні значення темпів приросту податкових надходжень до бюджетів різних рівнів у 2009 р. (в порівнянні з 2008 р.) означають, що минулого року сума податкових надходжень до бюджетів була меншою, аніж у 2008 р. Це пояснюється фінансово-економічною кризою, яка розпочалась наприкінці 2008 р.

Найбільшими темпи приросту податкових надходжень до Зведеного та Державного бюджетів України були у 2011 р. Що стосується місцевих бюджетів, то зниження темпів приросту можна пояснити зниженням фіскальної ефективності ПДФО. А це, своєю чергою, свідчить про зменшення офіційних доходів населення та про недостатню ефективність адміністрування цього податку.

Оскільки податкові надходження формують більше половини доходів Зведеного бюджету України (табл. 2), якісне прогнозування їх обсягів і визначення факторів, які на них впли-

Таблиця 1

Податкові надходження до бюджетів різних рівнів за 2009-2013 рр.*

Рік	Зведений бюджет України		Державний бюджет України		Місцеві бюджети	
	Обсяг надходжень, млн. грн	Темп приросту порівняно з попереднім роком, %	Обсяг надходжень, млн. грн	Темп приросту порівняно з попереднім роком, %	Обсяг надходжень, млн. грн	Темп приросту порівняно з попереднім роком, %
2009	208 073,2	-8,4	148 915,6	-11,3	59 157,6	-0,21
2010	234 447,7	12,68	166 872,2	12,06	67 575,6	14,23
2011	334 691,9	42,76	261 605,0	56,77	73 086,9	8,16
2012	360 567,2	7,73	274 715,2	5,01	85 852,0	17,47
2013	358 403,8	-0,60	266 753,0	-2,90	91 650,0	6,75

*Джерело: побудовано авторами за даними [10]

Таблиця 2

Частка податкових надходжень у загальній сумі доходів Зведеного бюджету України*

Рік	Загальна сума доходів Зведеного бюджету України, млн. грн	Податкові надходження до Зведеного бюджету України, млн. грн	Частка податкових надходжень у загальній сумі доходів Зведеного бюджету України, %
2009	272 967,0	208 073,0	76,23
2010	314 506,0	234 448,0	74,54
2011	398 554,0	334 692,0	83,98
2012	445 525,0	360 567,0	80,93
2013	442 743,0	358 404,0	80,95

*Джерело: побудовано авторами за даними [10, 14-15]

вають, набувають особливої актуальності за сучасних економічних умов.

Отже, на основі даних табл. 2. можна зробити висновок, що протягом 2011-2013 рр. спостерігається тенденція до зростання загальної суми доходів Зведеного бюджету України, а так, як податкові надходження становлять основну їх суму, то і зростає частка податкових надходжень у загальній сумі доходів Зведеного бюджету України.

Зважаючи на те, що вітчизняна система оподаткування характеризується значною кількістю податків, зборів та інших обов'язкових платежів, доцільно проаналізувати динаміку податкових надходжень до Зведеного бюджету України (рис. 2).

Зважаючи на проведений аналіз, впливає, що у 2009 році загальний обсяг надходжень за рахунок податку на додану вартість до Зведеного бюджету України становив 84596,7 млн.

грн., у 2010 він зріс на 1719,2 млн. грн., у 2011 році на 43777,9 млн. грн., а в 2013 р. порівняно з 2012 р. на 30,9 %.

Обсяги акцизного податку до Зведеного бюджету України у 2009 році склали 21 624,5 млн. грн., у 2010 р. порівняно з 2009 р. збільшилися на 31 %, в 2012 порівняно з 2011 збільшилися на 13,3 %, а у 2013 році зменшилися на 27,9 % і становили 27721,3 млн. грн.

Надходження до Зведеного бюджету України від податку на доходи фізичних осіб у 2010 році порівняно з 2009 роком зросли на 14,7 %, у 2011 порівняно з 2010 роком на 18 %, у 2012 році порівняно з 2011 на 13 %, а у 2013 порівняно з попереднім роком на 5,96 %.

Отже, головними наповнювачами бюджету є такі податки, як ПДВ, ПДФО, ППП та акцизний податок (АП). Найбільшу частку податкових надходжень забезпечує ПДВ – близько 40%. Надходження від адміністрування ПДФО

Рис. 2. Динаміка податкових надходжень Зведеного бюджету України за 2009-2013 рр., млн. грн.*

*Джерело: побудовано авторами за даними [10, 14]

становлять близько 20%. Приблизно таку ж частку надходжень забезпечує і податок на прибуток підприємств. На акцизний податок припадає менше 10% податкових надходжень до Зведеного бюджету України.

У макроекономічному масштабі податкове навантаження відображає ефективність податкової політики, тобто кількісно вимірює сукупний вплив податкових платежів на джерела їхньої сплати. У міжнародній практиці цей показник визначається як відношення фактичних податкових надходжень у зведений бюджет держави до обсягу валового внутрішнього продукту [6]. За цим методом визначено рівень податкового навантаження в Україні. Результати розрахунку наведено в табл. 3.

Чіткої тенденції щодо зростання чи зменшення рівня податкового навантаження в Україні за аналізований період немає. Протягом 2009-2010 рр. рівень загального податкового навантаження знизився від 34,07 % до 32,32 %, у 2011-2012 рр. він почав зростати,

а у 2013 р. тенденція знов змінилась на протилежну. Отже, протягом п'яти років податкове навантаження зросло на 2,0%, за рахунок бюджетного податкового навантаження – на 1,82 %, а за рахунок податкового навантаження на працю – на 0,18 %.

Отже, податкова система України недосконала і має проблеми, які потребують негайного вирішення. Стягування податків в Україні є достатньо високим і гальмує розвиток економіки, а це створює загрозу для економічної безпеки держави. Важливим завданням є оптимізація податкового навантаження на підприємстві. Необхідно віднайти рівновагу між тягарем і вигодами оподаткування, між примусом і свідомим вибором сплати податків та зборів, тобто забезпечити баланс потреб і можливостей держави і громадян, публічними і приватними інтересами. Для цього необхідне: зменшення податкового навантаження на суб'єкти оподаткування завдяки поступовому зниженню податкових ставок та розширення баз їх оподат-

Таблиця 3

Результати розрахунку рівня податкового навантаження в Україні протягом 2009-2013 рр.*

Показники	Роки				
	2009	2010	2011	2012	2013
Податкові надходження до Зведеного бюджету України, млн. грн.	208 073,0	234 448,0	334 692,0	360 567,0	358 404,0
Податок на доходи фізичних осіб, млн. грн.	44485,3	51029,3	60224,5	68092,4	72151,1
Податок на прибуток підприємств, млн. грн.	33048,0	40359,1	55097,0	55793,0	54993,8
Податок на додану вартість, млн. грн.	84596,7	86315,9	130093,8	138826,8	181716,9
ВВП, млн. грн.	913300,0	1094600,0	1314000,0	1408900,0	1454900,0
Рівень бюджетного податкового навантаження, %	22,78	21,42	25,47	25,59	24,6
Податкове навантаження з ПДФО, %	4,87	4,66	4,58	4,83	4,96
Податкове навантаження з ППД, %	3,6	3,69	4,19	3,96	3,78
Податкове навантаження з ПДВ, %	9,26	7,89	9,90	9,85	12,5
Власні доходи пенсійного фонду, млн. грн.	103100,0	119300,0	139200,0	158000,0	166960,0
Податкове навантаження на працю, %	11,29	10,90	10,59	11,21	11,47
Рівень загального податкового навантаження, %	34,07	32,32	36,06	36,8	36,07

*Джерело: побудовано авторами за даними [10]

кування; збільшення податкової бази доцільно проводити із значної кількості ефективних податків; покращення системи податкового адміністрування податків та зборів, забезпечення її прозорості; помірне зниження і рівномірність розподілу податкового навантаження між платниками залежно від виду діяльності; вдосконалення систем податкового контролю, які запобігали б ухиленню платниками сплати податкових платежів; зменшення та ефективне використання податкових пільг, які дуже часто лобіюють інтереси зацікавлених осіб (зниження загальної кількості податкових пільг сприятиме формуванню справедливої податкової системи); створення умов для активізації інвестиційних та інноваційних процесів у пріоритетних галузях економіки (збільшення кількості інвестицій у господарську діяльність підприємств розширить масштаби їх діяльності та доходи суб'єктів господарювання, зростання доходів призведе до збільшення ВВП і зменшення податкового навантаження). Вищезазначені заходи допоможуть вивести з «тіні» значну частину економіки, зменшать кількість правопорушень податкового законодавства та пожвавлять підприємницьку діяльність, тобто будуть створювати сприятливі умови для економічного розвитку країни та добробуту її населення.

Також важливою складовою механізму податкового регулювання розвитку економіки країни є податкові пільги. Їх використання повинно бути ефективним тактичним інструментом втручання у розподільчі процеси за допомогою маневрування формами організації фінансових відносин з метою створення сприятливих умов для певних платників податків,

галузей і форм господарювання, з діяльністю яких пов'язане досягнення певних суспільних пріоритетів та соціально-економічних цілей.

Відповідно до ст. 30 Податкового кодексу України податкові пільги трактуються як передбачене податковим і митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку і збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності підстав, визначених ПКУ [12]. Такими підставами є особливості, що характеризують певну групу платників податків, вид їх діяльності, об'єкт оподаткування або характер і суспільне значення здійснюваних ними витрат.

Динаміка обсягу наданих пільг тісно пов'язана із зміною їх кількості, що визначається в Довіднику № 74/1 податкових пільг (табл. 4).

Як видно з табл. 4, найбільшу питому вагу займає кількість отриманих пільг з податку на прибуток підприємств. У 2011-2012 рр. кількості пільг з ПДВ скоротилася, але одночасно зросла кількість пільг із податку на прибуток, у 2013 році кількість пільг по основних податках зменшилася. Пільги по всім інших податкам, незалежно від зміни їх кількостей, суттєвих втрат для бюджету не створюють.

Збільшення питомої ваги наданих податкових пільг з акцизного податку у структурі податкових пільг суперечить основним принципам побудови податкової системи, тобто принципу соціальної справедливості, коли держава намагається вирішити свої фінансові проблеми за рахунок більш заможних верств населення та пом'якшити регресивність податків на споживання у цілому.

Таблиця 4

Динаміка розподілу кількості податкових пільг у розрізі податків та зборів протягом 2009-2013 рр.*

Назва платежу	Кількість пільговиків					Кількість отриманих пільг				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Податок на прибуток підприємств	1916	2053	2273	2047	1718	2181	2304	2589	2261	1917
Плата за землю	1530	1540	1638	1815	1684	2643	2676	2860	3010	2934
Податок на додану вартість	763	785	871	813	731	938	970	1034	976	877
Акцизний податок	1	3	4	5	8	1	4	4	5	9

*Джерело: побудовано авторами на основі [13]

Протягом 2009-2013 рр. обсяг втрат бюджету від надання пільг зріс більше ніж у 3 рази – від 28,2 до 70,4 млрд. грн (рис. 3).

Постійне збільшення як кількості наданих пільг, так і обсягів втрат бюджету від них,

фондів, використанні науково-технічного прогресу та інноваційних технологій тощо.

Протягом останніх років спостерігалось постійне збільшення кількості пільг, надання яких часто було невиправданим. Проте фор-

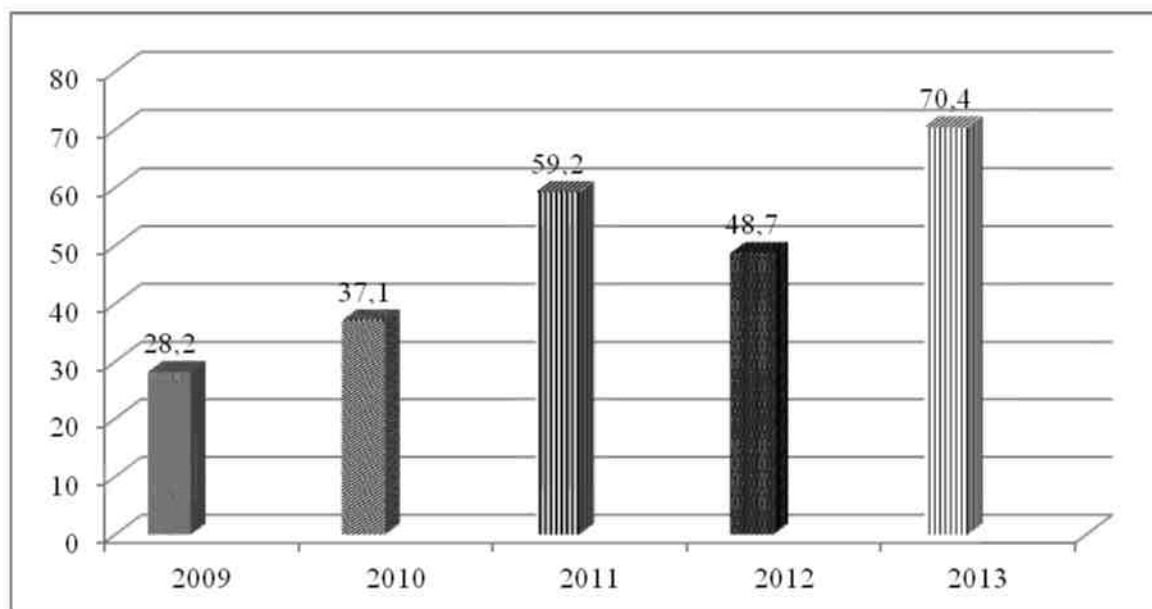

Рис. 3. Витрати Зведеного бюджету України від надання пільг у 2009-2013 рр., млрд. грн.*

*Джерело: побудовано авторами на основі [14, 15]

наштовхує на думку про необхідність їх скасування, проте детальний розгляд існуючих звільнень підтверджує, що проблема полягає не у великому переліку пільг, а в механізмі їх надання. По-перше, пільги в Україні, на відміну від європейських країн, спрямовані на виробників, а не на кінцевого споживача, що дає змогу маніпулювати ними. Це породжує низку дискусій стовно ефективності пільг по ПДВ, потреби усунення регресивності стосовно доходів населення.

В Україні існує значне коло проблем в системі податкових пільг як в теоретичній, так і практичній площині. При побудові системи пільг в Україні використовується помилковий принцип: розмір коштів, що залишаються в розпорядженні суб'єкта господарювання у результаті використання пільги, не залежить від результатів його діяльності. Досить часто надання такого роду пільг є результатом лобювання певних груп інтересів, що спричиняє нерівномірне податкове навантаження на суб'єктів господарювання. Саме тому податкові стимули необхідно виділяти в окрему групу. Їх застосування має приносити прогресуючі результати у формі збільшення робочих місць, зниження цін, покращення якості продукції, збереження ресурсів, модернізації виробничих

мальне скасування більшості податкових пільг не вирішить проблеми втрат бюджету, оскільки пільги є вагомим інструментом для забезпечення соціального захисту населення та підтримки розвитку економіки.

Для того щоб податкові пільги не перетворювалися в необґрунтовані податкові витрати, вбачаємо за доцільне вжити таких заходів: переглянути перелік і кількість податкових пільг, скасувати неефективні, які призводять до значних втрат бюджету (зокрема це стосується пільг з ПДВ та податку на прибуток); підвищити фіскальну і соціальну ефективність податкових пільг; створити дієву систему нагляду за податковими витратами з метою дослідження їх впливу на окремі галузі господарства; забезпечити ефективну систему контролю за цільовим використанням соціальних пільг; передбачити відповідальність керівників підприємств і установ за нецільове використання податкових пільг; збалансувати вплив фіскальної та розподільчо-регулюючої функції податків; відновити надання територіальних податкових пільг для стимулювання ділової активності в депресивних регіонах країни; скасувати надання пільг окремим галузям чи суб'єктам господарювання для вирівнювання конкурентних умов; сформувати сприятливі

інституційні умови для забезпечення розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності у країні та ін.

Звільнення від оподаткування має застосовуватися з метою симулювання інвестиційних процесів, підтримки інноваційної діяльності, розвитку економіки. Надання пільг має носити не випадковий характер, а бути інтегрованим у стратегічні плани розвитку економіки, мати підтримку з боку держави щодо джерел фінансування. Та насправді ключові очікування інвесторів лежать не у фіскальній, а в адміністративній площині: необхідно руйнувати корупційні схеми, формувати зрозумілі, прозорі умови ведення бізнесу і рівні умови роботи на ринку.

IV. Висновки. З урахуванням вищезазначеного, зробимо такі висновки. Процес реформування податкового механізму повинен здійснюватися з урахуванням таких важливих умов:

- встановлення єдиного підходу до підготовки аналізу регуляторного впливу та до здійснення відстежень результативності регуляторних актів;

- недопущення прийняття регуляторних актів, які є непослідовними або не узгоджуються чи дублюють діючі регуляторні акти;

- викладення положень регуляторного акта у спосіб, який є доступним та однозначним для розуміння особами, які повинні впроваджувати або виконувати вимоги цього регуляторного акта;

- оприлюднення інформації про здійснення регуляторної діяльності та оприлюднення проєктів регуляторних актів;

- залучення фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань до процесу реформування податкової політики, а також відкритих обговорень за участю представників громадськості.

Стратегічними орієнтирами податкової реформи в Україні повинні стати: формування нового інституційного середовища оподаткування, сприятливого для реалізації принципу рівності всіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації, формування відповідального ставлення платників до виконання своїх податкових зобов'язань; підвищення фіскальної ефективності податків, покращення адміністрування, зменшення масштабів ухилення від сплати податків; забезпечення більш рівномірного розподілу податкового тягаря між платниками податків; демократизація податкової служби

України, а саме зміна ідеології її функціонування на основі реформування фіскальної служби.

Реформування інституційного середовища податкового регулювання, що передбачає модернізацію податкових органів, повинно торкнутися, найперше, таких їх складових: організаційна структура, операційні процеси, управління людськими ресурсами, внутрішній контроль, інформаційно-аналітичне забезпечення, комунікації. В процесі модернізації податкових органів, на наш погляд, необхідно опиратися на такий апарат управління змін, який дає можливість зменшити ризики, покращити якість надання послуг та підвищити ефективність зовнішніх комунікацій, що, в свою чергу, буде сприяти підвищенню культури сплати податків.

Отже, комплексний підхід до процесу реформування податкової системи загалом та модернізації фіскальної служби зокрема на основі впровадження змін дозволить підвищити результативність реформ.

1. Дубинецька П.П. Податкове регулювання в системі управління національним господарством : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 "Економіка та управління національним господарством" / П. П. Дубинецька; Львівський національний університет імені Івана Франка. – Л., 2015. – 20 с.

2. Гланц В. Н. Сутність та елементи податкового регулювання / В. Н. Гланц // Вісник Української академії банківської справи. – 2011. – №2(31). – С.92-96.

3. Крисоватий А. І. Податковий менеджмент : [навчальний посібник] / А. І. Крисоватий, А. Я. Кізіма. – Тернопіль, 2004. – 304 с.

4. Жарко Р. П. Теоретико-методичні засади удосконалення податкового регулювання підприємницької діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01 / Р. П. Жарко. – К., 2006. – 20 с.

5. Лайко П. А. Податкове регулювання підприємницької діяльності : монографія / П. А. Лайко, Р. П. Жарко. – К., 2007. – 252 с.

6. Іванов Ю. Функції податків та податкове регулювання / Ю. Іванов // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – № 19. – С. 36-43.

7. Дубинецька П. П. Теоретичне конструювання механізму податкового регулювання економіки / П. П. Дубинецька // Ефективна економіка. – 2014. – №4.

8. Барановська І. В. Проблеми реформування податкової системи в умовах кризи [Текст] / І. В. Барановська, Т. А. Варварич // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 8. – С. 193-199.

9. Цап І.М. Проблеми та перспективи фіскальної політики в Україні / І. М. Цап // Ефективність державного управління. – 2013. – Вип. 35. – С. 339-345. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/efdu_2013_35_44.pdf

10. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>

11. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/

12. Податковий кодекс України №2755-VI від 02.12.2010, зі змінами. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

13. Довідники пільг, наданих чинним законодавством по сплаті податків, зборів, інших обов'язкових плате-

жів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minrd.gov.ua/dovidniki-reestri-perelik/dovidniki/54005.html>

14. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>

15. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>

УДК 657

Галушак І. Є.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Обґрунтовано, що ринкові відносини обумовлюють об'єктивну необхідність підвищення ролі бухгалтерського обліку в управлінні підприємством. Для прийняття оперативних і тактичних рішень в управлінні підприємством в умовах постійно мінливої ринкової кон'юнктури і конкуренції товаровиробників необхідна своєчасна достовірна й аналітична інформація. Охарактеризовано облік як найважливіший засіб систематичного контролю за збереженням всіх засобів господарства, за правильним їх використанням і виявленням додаткових резервів зниження собівартості продукції. Зазначено особливе місце в системі бухгалтерського обліку, яке займають питання, пов'язані із станом основних засобів, що у своїй сукупності утворюють виробничо-технічну базу і визначають виробничу мету господарства.

Ключові слова: основні засоби, нормативно-правове регулювання, облік основних засобів.

I. Вступ. Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку на підприємствах та забезпечення фіксування фактів здійснення усіх господарських операцій в первинних документах, регістрах і звітності протягом встановленого терміну несе власник або уповноважений ним орган (посадова особа), який здійснює керівництво підприємством. Дотримання законодавства при виконанні господарських операцій несуть їх власники.

Велике значення в управлінні виробничою діяльністю кожного підприємства має поінформованість про наявність засобів праці та постійний контроль за їх ефективним використанням. Цьому сприяє добре побудований облік основних засобів.

Економічні перетворення, які здійснюються в Україні протягом останніх років, спрямовані на реформування господарського механізму адекватного ринковій економіці. Особливе місце в цьому займає організація обліку та контролю наявності, руху і технічного стану основних засобів.

Постановка завдання. Перехід України на принципи і методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зумовив істотні зміни в порядку ведення бухгалтерського обліку основних засобів.

Щоб відповідати сучасним вимогам організації і методології обліку повинна відповідати повсякденним запитам управління, бути надійними економічними інструментами управління підприємством. Але на практиці ще є багато ситуацій, коли це положення не виконується. Це повною мірою стосується обліку основних засобів.

II. Результати. Розвитку теорії і практики питань бухгалтерського обліку та контролю основних засобів присвячені роботи В. Д. Андреєва, А. В. Алексєєвої, В. В. Бабича, М. Т. Білухи, С. Ф. Голова, А. М. Герасимовича, Н. І. Дорош, В. І. Єфіменко, В. П. Завгороднього, В. Г. Лінника, В. В. Сопка, Н. В. Кужельного, Г. Г. Кірейцева, Д. Р. Кетлетта, Г. І. Олеховича, В. Г. Швеця, Л. С. Шатковської, В. Ф. Палія, О. А. Петрик, С. Яремчука, й інших.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності регулює Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби". Поняття основних засобів використо-